

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XV. De natura, & diuisione colorum in species suas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

buntur, eo quod duæ medijs partes sint impeditæ, quominus in eis possit fieri lumen æquale in-
tensum, ac in cæteris medijs paribus, vmbra au-
tem nihil est aliud, quam luminis carentia: quod
autem ab vnico obstaculo duæ partes aeris impe-
diantur, ratio clara est, quia duobus luminosis
opponitur, ac respectu diuersarum partium tota-
lis medijs.

etiam (vt proximo fundamento satisficiamus)
proprietas est, contingit communicari secundum
eandem speciem, licet non cum tanta perfectione,
sic magnes communicat ferro virtutem trahendi
ferrum aliud, vt alibi dictum est. Itaque licet nihil
in hac re certum habeam, hoc tamen posterius vi-
detur verosimilius.

Vide diff. 18
Metaph.
scilicet 8. a. n. 34.

CAPVT XV.

Quidnam sit color, & quomodo in species
suas distinguatur.

Non solum lumen, sed colores etiam visu per-
cipiuntur: post lumen igitur dicendum sequi-
tur de colore, ac primo, quid sit. Secundo quas
habeat species. Circa primum, est notandum, co-
lorem & afficere subiectum, quod per entitatem
suam præstat, & visibilem esse: nunc entitatem
vestigamus, sequenti capite de visibilitate dice-
mus. Est autem certa sententia colorem ad prædi-
camentum qualitatis pertinere, quæ tamen qua-
litas sit, non satis constat. Nonnulli autem col-
orem non esse peculiarem qualitatem in corpore
colorato, sed esse lumen ipsum in corpore denso,
& solido receptum, nam sicut corpus diaphanum,
& rarum aptum est, vt illuminetur à luce, ita cor-
pus opacum, vt ab ea coloretur, coloratur autem
diuerso modo, iuxta diuersas ipsius dispositiones,
atque ita opinantes exponunt Aristotelem de sen-
su, & sensibili, capite tertio, cum scribit colorem
esse extremitatem perspicui in terminato corpo-
re, terminatum enim vocatur densum corpus, eo
quod in ipso sistit, seu terminatur visio: perspicui-
tatem ergo existentem in extremitate opaci cor-
poris vult Aristoteles esse colorem: talis vero per-
spicuitas nõ nisi lumen est ibi receptum: ergo, &c.
Vel aliter perspicuum dicitur corpus transparens,
vt aer, huiusmodi autem perspicuum vique ad
corpus aliquod opacum protenditur, ibique ter-
minatur, cum vacuum dari non possit: Aristoteles
ergo extremitatem ipsam aeris perspicui, quæ ad
corpus opacum terminatur, vult esse colorem, ta-
lis autem extremitas lumen est: ergo, &c. Confir-
matur hæc sententia, namque experimur colores
fieri ex sola terminatione lucis in aere denso: ergo
reuera color non est aliud, quam lux terminata in
denso corpore. Atque ita sentit Auicenna 6. natu-
ralium 3. part. cap. 1. citans Aucempace, & Alpharabium.
Idem fere habet Alexand. lib. 1. questionum
naturalium, q. 1. c. 2. cum dicat colorem essentiali-
ter à luce non differre, sed lucem ipsam in opaco
corpore colorem esse. Idem sequitur Thienens. 1. de
Anim. cap. de visu, Themist. Aegid. & Caiet. l. 2. c. 7.
Iauel. lib. q. 33. Soncinas 10. Metaph. q. 2.

Circa primam
partem si-
tuli opinio
quorundam,

Declaratus
hæc opinio.

Confirm.

Dico tamen, colorem esse qualitatem perma-
nentem in corpore colorato (etiam si non illumi-
netur) resultantem in illo ex elementorum mix-
tione. Hæc est sententia D. Thomæ vbiq; ac sua
detur primo. Nam visus distinguit in obiecto lu-
cem à colore, cum enim videat duo corpora
qualiter esse illuminata, vt pote in æquali situ, ma-
gnitudine, ac distantia à sole, discernit tamen al-
terum esse album, alterum nigrum. Secundo do-
cet experientia lumen existens in corpore albo re-
mitti, albedine manente immutata: non ergo al-
bedo est lux ipsa: antecedens ita ostenditur, si quis
videat rem albam à certa distantia remissa fortè
paululum luce, minus discernet alborem: si
tamen propius ad rem ipsam albam accedat, ex-
quæ discernet, ac antea, quia quod de luce est im-
minutum, suppletum accessu fuit: tunc ergo
visus percipit lumen esse minus, albedinem ve-
ro manere eandem, atque adeo percipit lucem à
colore distingui: imo & alborem in absentia
lumi-

Contraria
asserio bi-
partita.
Suadetur
prior pars
primo.

Secundo.

M 2

Francisc. Suarez de Anima.

7
Luminis de-
finitio ex A-
ristotele eno-
dunt.

8
Subiectum
luminis
quid?

9
Lumen à
luce qui di-
stinguit
specie.

Eorum fun-
damentum
debile variis
exemplis re-
tinetur.
De quanti-
tate vnde
diff. 13.
Metaph. scilicet
14. n. 16.
Fundamen-
tum aliud
apparetur.

Iudicium
austoris.

Tertio.

luminis perseverare. Tertio conducunt experientia alia, res namque eadem eundem servat colorem, nisi ab intrinseco alteretur, diversae vero diversos habent colores: intelligi autem vix potest tantam diversitatem merè accidentaliter ex parte subiecti provenire. Quarto incredibile est ex sola absentia Solis cessare in corporibus colorem, qui per solam illuminationem reproducatur. Quinto, si colores lux ipsa sunt, non inter se differunt essentialiter, cum quæ sunt eadem vni tertio, inter se quoque sint eadem. Sexto, lumen receptum in corpore opaco non causat semper colorem, ut patet in luna, quæ lucem aspectui objicit, non colorem. Tandem hæc sententia nullum habet firmum fundamentum, & multa ponit incredibilia.

Sexto.

3

Posterior

pars suade-

tur, & ex-

plicatur ge-

neratio co-

lorum.

Postrema conclusionis pars hinc à posteriori suadetur, color enim in corporibus mixtis invenitur, quod signum est resultare illum ex mixtione, quod ita potest explicari. Inter elementa, aër, & aqua diaphana tantum sunt, ignis actu lucidus, terra vero opaca, diaphaneitas, ut dictum est, ad illuminationem disponit, opacitas illam impedit: unde terra illuminari secundum se totam non potest, sed ut plurimum in superficie. Mixta ergo, quæ ex elementis quodammodo componuntur, & inter ea media sunt, quo magis participat de natura aquæ, vel aëris, eo sunt magis diaphana, ut patet in vitro, & crystallo: mixta vero in quibus dominatur terra magis opaca sunt, non tamen adeo, ut terra, cum ex mixtione aliorum elementorum aliquid retineat vestigium diaphaneitatis: unde dici solent perspicua terminata, id est, in quibus perspicuitas terminata est, & ab opacitate impedita, ne interius illabatur, atque hinc est, quod lux elementi ignis in huiusmodi mixtis non resultat, propter eorum scilicet opacitatem, neque alias in eis ignis ipse sit formaliter. Verum sicut in mixtione non totaliter corrumpuntur elementa, sed modo aliquo in mixto manent, ita lux ignis suo modo remanet, in aliam scilicet qualitatem degenerando, quam dicimus colorem, quia enim mixtum habet diaphaneitatem nonnullam opacitatem, incapax lucis est secundum se totum: euadit tamen capax ipsius coloris, ut pote lucem quodammodo concernentis: hæc ergo modo dimanat color ex mixtione elementorum ratione lucis, & diaphaneitatis ad opacitatem terminata. Quod etiam potest explicari ex modo, quo colores etiam generantur in aëre. tria enim in tali generatione concurrunt, lumen participatum à Sole, diaphaneitas aëris, & opacitas nubis, ex quibus color ipse resultat hac sola differentia, quod quemadmodum illuminatio Solis brevis durat, ac mixtio est imperfecta, ita colores illi cito evanescent, alij vero colores diuturniores sunt ob perfectam mixtionem ex qua resultat, ita fere explicat rem hanc Plato in dialogo de natura, ubi colores esse ait flammæ à singulis corporibus dimanantes: flammæ vocat, quia sicut lux ex igne, ita è mixto prodit color, quasi lux quædam opacitate mixti offuscata. Platoni concinit Aristoteles libro de coloribus, accedunt Albertus summa de homine, in quaestione de substantia coloris, Diuus Thomas secundo de Anima, lectione decimaquarta, atque ita color essentialiter à luce distinguitur, licet quodammodo in illa fundetur quia ratione illius præsertim resultat, quia de causa Albertus citato libro de Anima, tractatu tertio, capite septimo, dixit lucem esse coloris hypostasim, similiterque loquitur Diuus Thomas in tertia distinctione, 23. quaest. 2. a. ad 1.

De coloribus
nubium.

4

Coloris defi-

nitio ex Ari-

stotele in hunc modum. Color est extremitas perspicui-

nitio ex Ari-

stotele in corpore terminato. Terminatum corpus vocat

Hinc iam explicatur definitio coloris ex Aristotele in hunc modum. Color est extremitas perspicui in corpore terminato. Terminatum corpus vocat

Philosophus, in quo diaphaneitas propter admixtam opacitatem ultra non pervadit, sed in extremitate superficiei sistit, ac terminatur. Unde tale corpus, quia ex parte perspicuum est, siue diaphanum, id est, quoad externam superficiem, capax illuminationis: quia vero est opacum, terminatum dicitur, ac proinde intus illuminationis incapax. At ergo Aristoteles colores esse eam qualitatem, quæ in extremitate perspicui corporis terminatur hæret: perspicui, inquam, ut si quæ videlicet color ipse ad perspicuitatem conducit. Adhuc tamen definitio obscura est, minimeque sufficiens, cum non describat veram coloris essentiam: præterquam quod non in superficie tantum, sed interiorius etiam color insit, ut patet in sanguine, lacte & similibus. Quapropter nonnulli exponunt extremitatem metaphoricè sumi in definitione perfectionis, seu consummatione: color ergo (inquiunt) definitur extremitas, id est, perfectio, seu qualitas quæ opacum quidem corpus, prout tamen perspicuum est, consummat, & perficit. Verum metaphora illa à mente Aristotelis aliena est, & in universum vitiosa in definiendo, ut ille in Topicis monet. Dicendum ergo fortasse non intendisse definire exacte colorem, sed modo aliquo explicare, propriè vero definire posse qualitatem efficiens mixtum corpus quatenus perspicuitatem aliquam habet opacitate terminatam. Et hæc de prima parte quaest. definitionis.

Circa secundam est advertendum inter colores duos esse extremos, albedinem, & nigredinem, inter quos assignari solet discrimen, quod albedo proveniat ex abundantia luminis, exiguaque opacitate, nigredo vero è contra, quod ex effectibus ostendi potest: ut enim lux disgregat visum, sic & albedo: multum ergo de luce participat Nigredo vero quia congregat, exigua participat. Habet tamen difficultatem hæc doctrina, nam sæpe res densissima, & opacissima alba est valde, ut patet in argento: è contra vero transparens, & rarior nigra est, ut patet in cornu nigro: non ergo hi colores proveniunt ex opacitate, aut lumine. Alij vero eos referunt ad primas qualitates calori tribuentes nigredinem, frigiditati albedinem, quod videtur experientie consonum. Sed neque hoc satis facit, cum nullam convenientiam habeant hæc qualitates cum illis. Item ex calore potius dimanaret albedo, quia calor virtus est ignis, qui ubi excellens calor est, prædominatur: ergo & lumen, vel saltem albedo quæ de lumine magis participat, potius dimanaret. Dicendum vero utramque opinionem ex parte veram esse, nam cum dicti colores conflantur ex mixtione elementorum: albedo quidem confurget ex maiori participatione lucis ab igne, atque ex maiori conuenientia cum aqua, & aëre quoad transparentiam, & claritatem, unde res aquæ, ut nix, argentum, & similes, albae sunt, nigredo vero confurget ex prædominio terræ, opacitateque illius, atque ex defectu luminis. Quare quod res minus densa interdum nigra sit, ab exigua participatione ignis, ac luminis nascitur: calor autem nigredinem causat, cum admisceatur terrestri materiæ, eamque exsiccat, at tamen adiunctus humiditati generat potius albedinem, ut in lacte, & in nobis speciatim calor flauam bilem adurit, & atram creat, quæ illam inficit, atque obfuscat, in nobis enim mutatio coloris non raro provenit ex abundantia humoris, sed in eare nihil est certum.

Inter has porro extremas species plures sunt mediæ, quæ ad sex reducuntur, scilicet pallidum, rufum, flauum, rubeum, viride, ac lividum: quod si alix dari videantur, aut fortasse simplices non sunt, sed ex his mixtæ, aut ad eas reducuntur.

SVAREZ
de Angelis, op.
re 6. d. 1. rum et
anima.

Tom. I. lib. I.
cap. I. d. 1. rum et
anima.

D. V. 2.

cuntur: sex verò numerati colores, licet medij dicantur, putandum non est ex extremis formaliter componi, sed potius qualitates esse simplices, sicut extremas, vt docet Aristoteles 3. de sensu, & sensibili, ac patet, quia non sunt ex mixtione remissorum extremorum, sed resultant per se ex propria elementorum mixtione, vt videre licet in nubibus, vbi diuersi sunt colores tam medij, quam extremi secundum diuersas mixtiones lucidi, & diaphani ad opacum terminati: dicuntur ergo medij propter similitudinem aliquam maiorem, vel minorem ad alterum extremorum, nam requisita proportio inter lumen, & perspicuum terminatum ad generationem albedinis, ex nimia opacitate, & magna luce constat, ad generationem verò nigredinis oppositum in extremis requiritur: ad ceteros deinde colores exigitur proportio media, vnde & medij appellantur: fatemur tamen aliquando etiam dari medium per participationem extremorum, veluti si albedo præexistens remittatur, misceturque nigredini: tunc enim fuscus ille color simplex non erit, sed duo extremi in remissis gradibus.

Ultimo est aduertendum inter colores quodam esse veros, alios apparentes; vt Aristoteles notat libro de coloribus, & de sensu, & sensibili, cap. 3. & 3. Meteor. cap. 4. Veri secundum rem dicuntur, qui subiectis insunt, apparentes, qui tantum in esse apparent, quales in columbarum collis: si enim ex diuerso situ conspiciantur, diuersi apparent, quod non contingeret, si verè inessent, vtrosque autem discernendi regula diffilis est. Quis enim dicat, quales sint colores apparentes in nubibus: hinc enim tam veri videntur, quam qui inter nos sunt: præsertim quia reperitur ibi causa sufficiens ad causandum colorem. Vnde hanc partem docuit D. Thomas 3. Meteor. cap. 4. quem Colonienfes, & alij sequuti sunt. Aliunde verò apparentes esse suadet, quòd citò transseant, & facili de causa mutantur: atque ita sentiunt Venerus 3. Meteor. & Soncin 7. Metaph. quæst. 9. art. 1. Similique difficultas est de colore ex reflexione solaris radij à vitro colorato: verum enim colorem esse inde probari videtur, quod permanens, fixusque sit, atque vndique idem semper conspiciatur: aliunde verò minimè verus putabitur, quia illius causa nulla se offert: difficile ergo est veros colores ab apparentibus discernere.

Dici tamen potest, si color semper, eodemque modo permaneat, verum esse, ac si breui transeat, obseruandam esse causam illius, quæ si proportionata generationi coloris iudicetur, verum quoque colorem iudicandum esse, quantumlibet breui euanescat, atque huius generis esse colores iridis, & nubium, probabilius videtur, cum ibi ea mixtio qualitatum, licet dissipata facili, concurrat, quæ in mixtionibus alijs magis permanentibus dari solet: si verò causa non appareat sufficiens ad producendum colorem, maximè si ex parte rei visæ non sit facta variatio, sed ideo tantum varij doctores appareant, quia potentie applicatio, situlve fuit variatus, tunc planè deceptio quædam potentie est: sicque sentiendum de coloribus, qui in collo columbæ apparent, ac etiam de illo, qui per reflexionem lucis ex vitro colorato conspici putatur, vt supra etiam diximus, nam quæ admodum cum obiectu album cernitur per medium rubrum apparet rubrum ob confusionem specierum ipsius obiecti, atque medij, ita in præsentī casu id quod reflectitur, splendor quidam tantum est admixtus speciebus vitri colorati, quæ intensiores euadunt, atque vehementiores ex inflammatione, seu illustratione radiorum, quæ vitri species simul cum speciebus lucis reflectuntur vsque ad visum, vnde apparet splendor ille lucis coloratus. Qui plura de

Franc. Suarez de Anima.

coloribus desiderat, legat Peregrin 2. de Anima, cap. 7. quæstionē, sed obscurè satis loquitur, vt asolet.

CAPVT XVI.

Sitne vnum obiectum visus, & quid sit illud.

IN quæstione hac certum est, visum habere aliquod obiectum adequatum, tale autem dicitur, extra quod ferri nequit potentia, ita tamen vt nihil intra eius ambitum sit, in quod ferri non possit: omnis autem potentia adequatum obiectum habet necessario, imò & vnam rationem formalem obiecti sibi adequatam vendicet, à qua sumat speciem, & ad quam per se primo ordinetur: hoc ergo posito difficultas est in assignando visus obiecto. Nam cum visus tum lumen, tum etiam colores percipiat, non constat, an horum aliquod, an verò aliquid illis commune sit obiectum adequatum visus, itemque an vtrumque æqualiter videatur, necne?

Ad huius difficultatis decisionem prius explicandum est quo modo lumen requiratur ad videndum: dupliciter enim, vt supra notauimus, rem videri contingit, aut tanquam terminum visionis, sicut obiectus paries videtur, aut tanquam viam, sicut videtur aer interiectus quasi in transitu, cum visus non sit in re diaphana: certum ergo est eorum, qui in transitu videntur, lumen esse videndi rationem, ibi enim lumen primo, & per se conspiciatur. Difficultas ergo est de ijs, quæ videntur vt termini, vbi rursus notandum, quod terminat visionem esse posse, aut lucidum tantum, vt ignis, vel stella, aut etiam coloratum, vt paries. Dicemus primo. Obiectum lucidum videri potest ratione lucis tantum sibi inhaerentis, absque eo quod requirat lumen in medio. Probat ex Aristotele libro 2. de Anima, cap. 7. textu 72. dicente, res quasdam videri in tenebris, quod etiam experientia monstrat, cum à longinquo lucernam conspiciamus per densissimas noctis tenebras. Respondet tamen Auicenna libro 6. naturalium, p. 3. cap. 3. hæc ipsa lucida illuminare medium, quantum necesse sit, vt videantur, differentiamque ab Aristotele adductam inter ea, quæ in tenebris, aut in luce videntur, interpretatur quòd vtraque quidem videantur per medium lucidum, quædam tamen aliunde lucidum supponere, vt species imprimant, ideoque dici videri in lucido, quædam verò illud efficere, quæ propterea in tenebris videri perhibentur. Quam doctrinam videntur amplecti D. Thomas, & Caietanus in citato loco Aristotelis. Quod tamen non placet alijs asserentibus præfata lucida videri in tenebris, medio nullo collustrato, consonatque experientie, nam oculi felium in cubiculo prorsus obscuro conspiciuntur, qui tamē habere non videntur vim illustrandi totum cubiculum. Aristoteles quoque de sensu & sensibili, cap. 2. scribit, corpora nonnulla leuia, atque polita ad fulgendum in tenebris apposta esse, non tamen ad lumen præbendum.

De hac disceptatione cenfeo actionem rei lucidæ duplicem esse, vnam productiuam luminis, alteram specierum visualium, quæ actiones non videntur subordinari, ita vt illuminatiua præcedat naturæ, ac disponat medium ad specierum productionem, nam sicut ipsa illuminatiua immediatè sit circa subiectum omnino tenebrosum, ita & actio specierum productiuæ posset immediatè fieri circa medium carens lumine, neque est ratio fingendi illuminationem medij prærequiri tanquam specierum dispositionem, & hoc est quod præcipue intendimus in cōclusionē. An verò prædictæ duæ actiones semper sese coniungant, ad rem

1. Adequatū
potentia ob-
iectū quod?

2. Notatio 1.
pro resolutione
ne tituli.

Notatio 2.

1. Assertio
ex Arist.

Auicenna &
nasio, quæ
placet D.
Thomæ &
Caietano.

Alijs dis-
sente.

3. Authoris
iudicium.

Species luci-
dius colo-
rem